

Buurt Onderwijs en Sport-medewerker

De mbo-student als buurtsportcoach

'Jongeren willen op flexibelere tijden kunnen sporten', 'Meer gymlessen door een vakdocent in het basisonderwijs' en 'Ouderen moeten meer bewegen' zijn enkele uitspraken uit de media van afgelopen jaar. En wie gaat dat dan begeleiden? En waar komt het geld vandaan? Een mooie kans voor de mbo-student misschien?

TEKST THIJS DE JONG

Een nieuw kwalificatiedossier vanaf 2016 in het mbo vraagt om een nieuwe frisse kijk naar het uitstroomprofiel Buurt Onderwijs Sport in het Sport en Bewegen werkveld. Een van de kernwaarden van het Koning Willem I College is: 'Wij zijn een community-college'. Juist deze kernwaarde is het uitgangspunt van de Sportacademie. De community voor eigentijds, levensecht leren.

Direct aan de bak

Meteen in het eerste leerjaar van de opleiding leren de studenten op de Sportacademie 's-Hertogenbosch de beginselen van het lesgeven door structureel elke woensdag de jeugd van voetbalclubs OJC Rosmalen, Emplina en hockeyclub 's-Hertogenbosch training te geven. Daarnaast begeleiden de studenten uit het profiel BOS (buurt, onderwijs en sport)-medewerker al vele jaren onder toezicht en

verantwoordelijkheid van een vakleerkracht, de lessen bewegingsonderwijs en naschoolse activiteiten voor verschillende basisscholen in en rondom 's-Hertogenbosch. Ook organiseren de studenten uit zowel het BOS- als het Fitness & Health-profiel diversen activiteiten voor verschillende doelgroepen zoals voetbaltoernooien, badmintondagen, bootcamps, colour-runs en test- en meetprogramma's.

Het nieuwe kwalificatiedossier (voor meer info over kwalificatiedossiers www.s-bb.nl) sport en bewegen geeft kansen om kritisch te kijken naar het profiel van de BOS-medewerker. De soorten van samenwerkingen die kunnen worden aangegaan hoeven niet altijd voor de hand te liggen. De BOS-medewerker brengt organisaties zoals sportverenigingen, zorginstanties, onderwijs en gemeente met elkaar in verbinding, organiseert en voert uit om zo samen bij te dragen aan een gezondere leefstijl en een grotere sportdeelname voor alle doelgroepen,

▼
Inzet op toernooien

Omslag

Jarenlang hebben binnen het BOS-profiel de bewegingslessen in het basisonderwijs centraal gestaan. Studenten ondersteunen hierbij de vakleerkracht bij de gymlessen en organiseren af en toe enkele activiteiten rondom de school. De Leraar ondersteuner Bewegingsonderwijs en Sport (LOBOS) werd klaargestoomd om les te geven in het basisonderwijs, wel onder toezicht en verantwoordelijkheid van een vakdocent. In de praktijk is hier helaas weinig van terecht gekomen.

De gemeente Boxtel kende al een bredere aanpak in hun organisatie, namelijk beweeg-activiteiten in de wijk na schooltijd en de lessen bewegingsonderwijs georganiseerd

onder leiding van een groep studenten en onder toezicht en verantwoordelijkheid van de vakleerkracht. Met de komst van een nieuw kwalificatiedossier voor het middelbare beroepsonderwijs, waarbij het accent nog meer op wijk gebonden activiteiten komt te liggen voor verschillende doelgroepen, ontstond het idee van 'netwerk stages'.

In het schooljaar 2013-2014 kwam vanuit de gemeente Vught de vraag voor een centraal aangestuurd aanbod van het beweegaanbod binnen de gemeente Vught. Hiervoor werden drie combinatiefunctionarissen aangesteld met de taak het bewegingsonderwijs op de scholen te stroomlijnen en het beweegaanbod in het dorp te vergroten. MOVE Vught werd opgericht en snel was het contact gelegd met de Sportacademie (opleiding Sport en Bewegen van het KWIC) om samen te kijken naar een stageplaats voor meerdere studenten.

De werkwijze in Bostel en de komst van MOVE Vught hebben de basis gelegd voor volgende netwerken. De kracht hierin is, elke school heeft een beweegcoach, aangestuurd vanuit het netwerk, elke school heeft twee BOS-studenten die samen met de beweegcoach de gymlessen verzorgen. De beweegcoach is een voor bewegingsonderwijs bevoegde vakleerkracht of groepsleerkracht en vanuit het netwerk wordt voor de methodische invulling en de didactische ondersteuning gezorgd.

Samen met docenten van de Sportacademie zijn enkele belangrijke uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot de begeleiding en de taakomschrijving van de student:

- de studenten krijgen een eigen 'Home' waar ze bij elkaar komen om voor te bereiden, te overleggen met elkaar en een vergadering met de begeleiders te houden
- er is wekelijks structurele begeleiding door de netwerkbegeleiders
- de studenten werken direct samen met de organisatie, maken deel uit van het team
- de studenten hebben periodieke intervisie met een docent van de opleiding, vier keer per schooljaar.

Enkele positieve effecten die ontstaan vanuit deze stagenetwerken:

- studenten komen samen tot creatievere invulling van beweegprogramma's
- de structurele begeleiding van de organisatie draagt bij aan hogere leerresultaten zowel op stage als binnen de opleiding
- studenten voelen zich betrokken bij een organisatie wat zorgt voor een hogere mate van commitment aan het doel en de visie van de organisatie
- studenten kunnen makkelijker aan hun

vaardigheden en competenties werken door de directe feedback die ze krijgen tijdens begeleidingsgesprekken en intervisies

- elk netwerk heeft zijn eigen gedifferentieerde werkwijze of eigenheid, waarbij het mooie is dat de studenten tijdens de terugkoppeling in de schoollessen (lintstage) elkaar enorm kunnen inspireren
- vaste netwerken betekent ook makkelijker en efficiënter contact met de coördinatoren
- studenten hoeven niet meer zelf op zoek naar een stageplaats, maar op basis van hun te ontwikkelen competenties kan het onderwijsteam beter inschatten welke plek het beste is.

Daarnaast heeft een organisatie zelf meer tijd om, naast het begeleiden van studenten, ook hun aanbod aan beweegprogramma's uit te breiden naar meerdere doelgroepen, als mensen met overgewicht, jongeren, volwassenen, 55+ en kinderen met een lage sociaaleconomische achtergrond.

Vanuit deze uitgangspunten en effecten is de Sportacademie aan de slag gegaan om voor alle BOS-studenten netwerken op te zetten in en rondom 's-Hertogenbosch. Binnen de gemeente 's-Hertogenbosch werkte de gemeenteorganisatie 'S-PORT al langere tijd met studenten van het Koning Willem I College en al snel ontstonden hierdoor drie kleine netwerken (Zuid-Oost, Noord-West en Maaspoort) waar studenten op dezelfde werkwijze als in andere netwerken aan de slag gaan met hun eigen unieke beweegprogramma's.

Netwerken

Netwerk Maaspoort-Empel waar met gebruik van provinciale subsidie het project 'De fitste wijk' werd gestart gaf een mooie gelegenheid om de studenten van de BOS kennis te laten maken met diverse doelgroepen, waaronder ook ouderen, volwassenen en mensen met lichamelijke beperkingen.

Vanaf de start van schooljaar 2015-2016 zijn er tien netwerken begonnen met de begeleiding

▲ Overleggen

van BOS-studenten en het opzetten en organiseren van sport en beweegprogramma's. Onder anderen; Veghel, St Michielsgestel, Lingewaal, Rosmalen, Boxtel, Heusden, 's-Hertogenbosch, Vught en sinds kort ook Waalwijk. In totaal 55 studenten uit leerjaren 2-3-4 die samen zorgen voor meer sport en beweegactiviteiten binnen hun wijk of gemeente.

Elk netwerk zet wekelijks 30 tot 40 kinderen een of twee keer per week in beweging tijdens plein-actief, Fun2move, BSA e.d. Daarnaast worden jaarlijks diverse schooltoernooien georganiseerd van 100 tot 2000 kinderen, bijeenkomsten gehouden voor professionals vanuit de sportverenigingen en het onderwijs met diverse thema's van sportpedagogiek tot didactiek. Ouderen worden weer in beweging gebracht, speciale evenementen voor buurtbewoners worden georganiseerd en stijgt de aandacht voor speciaal onderwijs en kinderen met overgewicht met projecten als LEFF (lifestyle, energie, fun and friends). In netwerk Lingewaal zijn de studenten gestart met de begeleiding van het project B-Fit. Hierbij krijgen de kinderen naast extra beweegmomenten ook les in gezonde voeding en leren ze samen met de studenten om deze gerechten ook te koken. Alles gericht op bewust worden en het ontwikkelen van een gezonde leefstijl.

Toekomst

Vanaf schooljaar 2016-2017 is het streven om studenten uit het nieuwe profiel Sport Bewegen en Gezondheid (SBG) te koppelen aan de BOS- netwerken. De twee uitstroombrofielen vullen elkaar mooi aan m.b.t. de sport en beweegactiviteiten voor doelgroepen zoals: jongeren, volwassenen en 55+, of het testen en meten van kinderen in het basisonderwijs. Studenten leren 'vraaggericht' te werk te gaan, en niet alleen te kijken naar wat we denken dat nodig is, maar waar werkelijk de vraag naar is binnen een gemeente of organisatie. Onderzoeken, organiseren en ondernemen. Hiervoor zal eerst een duidelijke taakomschrijving moeten worden gemaakt waarin duidelijke afbakening in taken en verantwoordelijkheden moet zijn voor de BOS- en de SBG-student. Vanuit deze taakomschrijving gaan studenten eerst samen kijken naar de vraag en aanbod binnen een buurt of wijk, vanuit een onderzoekende rol op zoek naar welke doelgroepen er zijn, waar behoefte naar is met betrekking tot het sport- en beweegaanbod en wat er al gerealiseerd is. Dit kan door middel van online research of het houden van enquêtes. De SBG-student kan vanuit deze resultaten een programma samenstellen die past bij de vraag en behoeften uit het onderzoek. De BOS-student kan vanuit hun rol partijen benaderen die een bijdrage kunnen leveren aan het programma.

Te denken aan verenigingen of ZZP'ers. In de organiserende fase gaan de studenten de doelgroepen benaderen en hun activiteiten promoten, om daarna in de laatste fase hun activiteiten uit te voeren. Een ondernemende en kritische houding is hierbij belangrijk om tot een goed resultaat te komen.

▲ Nabespreken

Belangrijk blijft de begeleiding en sturing vanuit het netwerk. In het begin van een stageperiode kijken de studenten mee in de keuken van de netwerkbegeleider en hebben ze een actieve rol in projecten die al ontwikkeld zijn of die al zijn gestart. In een latere fase van hun stage gaan de studenten leren om deze projecten zelf op te zetten. Studenten hebben enorme behoefte aan eigenheid en verantwoordelijkheid voor een project. Door fouten te maken leren ze oplossingen te bedenken. Als begeleider moet je durven dit te laten gebeuren en niet teveel sturen. Eerder feedback toepassen dan te veel feed forward geven, simpel gezegd: 'anders leren ze het nooit'.

Tot slot

Samen met hbo-opleidingen (Fontys, HAN-ALO) wordt er al gekeken naar meer samenwerking tussen mbo en hbo. Hierbij zien wij ook mogelijkheden om naast de mbo-student ook een hbo-student te plaatsen binnen de netwerken. Het project 'Samen klaar voor de start' geïnitieerd door Fontys Hogescholen Eindhoven gaat de binnenkort van start. Dit project heeft als doel gezamenlijke lesactiviteiten te ontwikkelen door de mbo- en hbo-studenten gericht op bewustwording bij basisschoolkinderen van het hebben en omgaan met een lijf met 'andere mogelijkheden'. Deze kruisbestuiving heeft op de langere termijn weer enorme voordelen, leren van en met elkaar. ■

Foto's

Thijs de Jong, Harrie Sloots en De fitste wijk

Over de auteur

Thijs de Jong is opleidingsdocent aan de Sportacademie van het Koning Willem I College in het profiel coördinator Buurt Onderwijs en Sport.

Kernwoorden:

Buurt onderwijs en sport, BOS-medewerker, samenwerking, mbo, hbo, bewegen

Contact:

th.dejong@kw1c.nl